

Asia: VN/32066/2021

Yksityishenkilöitä koskevan valtionavustustoiminnan kehittäminen

1 Taustatiedot

Valitse sopivin vaihtoehto

Järjestö

2 Selvitys ja sen teemat

1. Mitä mieltä olet selvityksestä ja sen sisällöistä yleisesti? Liittykö yksityishenkilöille myönnettäviin valtionavustuksiin esimerkiksi jotakin sellaista, jota selvityksessä ei käsitellä tai oteta huomioon? Jos niin, mitä?

Pohdimme, onko järkevää niputtaa yhteen kaikenlaiset henkilöt maanviljelijöistä vapaisiin taiteilijoihin kuten selvityksessä nyt on tehty. Onko tässä hankkeessa haukattu liian iso pala?

Taiken apurahahakemusjärjestelmä on tällä hetkellä verrattain hyvä, olisi tärkeää, ettei sitä romuteta. Olisi tärkeää, että avustusjärjestelmät yhdenmukaistaminen ei monimutkaistaisi avustuksen hakemista taiteilijoiden osalta.

Jos avustussysteemin taustalla on yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoite liian voimakkaasti, sivuutetaan vapaan taiteen itseisarvo. Vapaan taiteen rahoittaminen tulisi rinnastaa tieteen perustutkimukseen (erotuksena soveltavasta tutkimuksesta). Taiteen tekemisen julkisen rahoittaminen on taiteellisen toiminnan välttämätön edellytys.

2. Anna palautetta selvityksen kolmannessa luvussa käsitellystä valtionavustustoiminnan yhteisestä toimintamallista tavoitteineen.

Onko tavoite entistä laajemmista avustuskokonaisuuksista (s.32) tarpeen? Alat, joita raportti käsittelee, ovat keskenään kovin erilaisia. Osa aloista on mitattavia, osa perustuu harkintaan ja vertaisarviointiin.

Selvityksessä määritellään, että valtionavustuksen hakeminen voisi olla jatkuvaa tai useita kertoja vuodessa. Taiteilijan näkökulmasta olisi hyvä, että yhdellä hakemuksella voisi osallistua useisiin eri hakuihin. (Esim. että kuvaliitteet ja ansioluettelot tallentuisivat järjestelmään hakijakohtaisesti ja hakujärjestelmästä olisi helppoa lisätä ne seuraavaan hakemukseen.) Tämä ei kuitenkaan saisi johtaa siihen, että yhä isompia summia jaetaan yhä harvemmillle taiteilijoille.

Olisi tavoiteltavaa, että hakijalta hakemiseen menevä työaika lyhenisi suhteessa nykytilanteeseen.

Luvussa 3 (s.37), kehittämissuositus 4.: Valtionavustukset myönnetään ennakkosuunnitelmien perusteella. Tätä ennakkosuunnittelua ei taiteilijoiden valtionavustusten kohdalla pitäisi liikaa painottaa, sillä taiteen perusluonteeseen liittyy tietty suunnittelemattomuus. Näin ollen yksityiskohtaisten työsuunnitelmien roolia ei tulisi liikaa korostaa.

Raportissa kuvataan, että päätökset valtion avustuksista yksityishenkilöille tulevat nopeasti – tämä ei vastaa taiteilijoiden käsitystä nykytilanteesta.

”Pyydämme tietoa vain kerran” -periaate (s.41.) on hyvin toteutettuna kuvataiteilijoiden näkökulmasta erittäin kannatettava.

3. Anna palautetta valtionavustustoiminnan digitaalisista palveluista ja selvityksen neljännessä luvussa tarkastelluista valtionavustuksiin liittyvistä käytännöistä.

Vertaisarvioinnista (s.48): Kuvataiteen saralla apurahoja on vähän suhteessa hakemusmääriin, vertaisarviointityö tulisi resursoida riittävästi (riittävä määrä kokouksia, riittävä korvaustaso vertaisarvioitsijoille). Olisi tärkeää, että esim. taidemaalarin hakemusta vertaisarvioi juuri taidemaalari, ei esim. sarjakuvataiteilija tai arkkitehti, jos vertaisarviointia tehtävissä toimikunnissa hakemukset jaetaan tasan toimikunnan jäsenten kesken (esim. Taiken visuaalisten taiteiden toimikunnassa). Jotta vertaisarviointi toteutuisi hyvin, tulisi jokaisella vertaisarvioitsijalla olla todellinen mahdollisuus tutustua kaikkiin kyseisen haun hakemuksiin ja vaikuttaa niiden käsittelyyn.

Koska hakemuksia on niin paljon suhteessa arvioitsijoihin, olisi syytä lisätä yhteiskäsittelyn kokouskertoja. Tällä pienellä lisäresursoinnilla olisi saavutettavissa suuria parannuksia vertaisarvioinnin toimivuuteen.

4. Anna palautetta valtionavustustoimintaan liittyvistä tietovarannoista ja rekistereistä, joita kartoitetaan selvityksen viidennessä luvussa.

3 Valtionavustustoiminnan kehittäminen

Voit antaa yleistä palautetta valtionavustustoiminnan kehittämistä ja valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihanketta varten.

Emme kannata selvityksen toisen luvun kehittämisehdotuksissa sivulla 21 olevaa ehdotusta, jonka mukaan termi ”työskentelyapuraha” muutettaisiin ”elatusapurahaksi”. Elatus on sanana erittäin vähättelevä, kuulostaa köyhäinavulta. Apuraha kuitenkin on merkki ansioitumisesta taiteilijana – elatus on tässä mielessä halventava ja vääränoloinen termi. Raportin sivulla 48 otetaan esiin, että myös termiä apuraha on ongelmallinen arvostukseen liittyen. Voisiko puhua vain ”taiteilijalle myönnetystä rahoituksesta” tai ”stipendistä”.

Myönnettyjen tukien julkaiseminen keskitetysti (s.73.): tämä on kannatettava ehdotus. Erityisesti taiteen alalla olisi hyvä, että julkisen rahoituksen saajien jakauma olisi läpinäkyvästi esillä. Mahdollistaa sen tarkastelemisen, miten apurahat jakautuvat eri taiteilijoille.

Valtion apurahan nykyinen taso on riittämätön kattamaan kuvataiteilijan elämistä (asuminen, ruoka, mela-maksut, työhuonekulut jne.).

Taiteilijan ammatin harjoittaminen on kustannuksiltaan korkeaa eikä työsuhteita tyypillisesti ole. Tästä syystä apurahan nykyinen taso on riittämätön ja apurahajärjestelmä nykymuodossaan on ongelmallinen. Samaan aikaan taiteelta odotetaan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Välttämättömien elinkustannusten kattaminen taiteilijalle myönnettävällä apurahalla on nykytilanteessa hyvin haastavaa.

Haarla-Vahvelainen Siiri
Taidemaalari liitto ry

Mänttari Alina
Taidemaalari liitto ry